

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 18.03. 2004 r.

36414

RPO-461339-IX-902/04/ZS

Pan
Jerzy SZMAJDZIŃSKI
Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że pracownicy mojego Biura przeprowadzili kontrolę w 9 Flotylli Obrony Wybrzeża, Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej oraz spotkali się z załogą ORP „Kontradmiral Xawery Czernicki”.

Celem kontroli było sprawdzenie przestrzegania praw i wolności obywatelskich marynarzy oraz zapoznanie się z warunkami socjalno - bytowymi załóg okrętów jak i marynarzy pełniącymi służbę w jednostkach brzegowych.

Do najistotniejszych problemów odnotowanych w czasie rozmów z marynarzami zawodowymi jak i zasadniczej służby zaliczono:

- brak całościowego dostosowania istniejących uregulowań prawnych do nowo stawianych Marynarce Wojennej zadań wynikających z jej przynależności do struktur NATO. Skarżono się między innymi na brak regulacji prawnych pozwalających wypłacać załogom okrętów wykonujących zadania bojowe w ramach NATO gratyfikacji finansowych należnych i wypłacanych załogom wychodzących w morze na tzw. „dozory”,

- nie wypłacanie załogom okrętów dodatków finansowych w związku z prowadzonym rozminowaniem i niszczeniem min mimo, że jak twierdzą zainteresowani dodatki takie wypłacane są żołnierzom wykonującym analogiczne zadania w wojskach lądowych,

- nie wypłacanie marynarzom służby nadterminowej, członkom załóg okrętów wykonujących zadania w ramach NATO, dodatku „natowskiego”, który otrzymuje kadra mimo, że zadania to wykonuje całą załogę okrętu, zaś brak tej gratyfikacji odbierają jako

przejaw ich finansowej dyskryminacji. W rozmowach wnoszono o rozważenie możliwości przyznania im prawa do tego dodatku,

- krytycznej ocenie poddano problem informowania marynarzy o rozwiązaniach prawnych i skutkach wynikających z mającej wejść w życie od 1 lipca br. nowej ustawy pragmatycznej. Podkreślano zwłaszcza, iż w ich jednostkach brak jest wyprzedzającej informacji o planowanych rozstrzygnięciach etatowo - organizacyjnych. Stan ten rodzi obawę marynarzy co do dalszego ich losu w służbie. Ogólna wiedza dotycząca rozwiązań ustawowych oraz faktyczny brak rodzi niepewność co do dalszej służby. Z niepokojem odnosi się kadra do zamiaru wprowadzenia nowych struktur etatowych jednostek, skutkujących, jak twierdzą marynarze, między innymi także obniżeniem zaszerogowań i stopni wojskowych przewidzianych na poszczególnych stanowiskach służbowych. Zmiany te mają prowadzić, ich zdaniem do kolejnych zwolnień, zwłaszcza w korpusie oficerów starszych. Sygnalizowano potrzebę zorganizowania w jednostkach wojskowych kompetentnych punktów informacyjnych wyjaśniających zainteresowanym wszelkie tego rodzaju problemy,

- podnoszono także problem oczekiwania na wypłacenie marynarzom ekwiwalentu pieniężnego należnego za rezygnację z kwatery stałej. Termin oczekiwania na wypłacenie tej należności sięga obecnie 7-8 lat. Kadra, mimo zapewnień dotyczących rozwiązania problemu, nie odnotowuje działań mających doprowadzić do skrócenia tego okresu. Skutki finansowe jakie ponoszą marynarze oczekujący na wypłacenie ekwiwalentu np. z powodu zaciągnięcia kredytów bankowych na budowę mieszkań, prowadzą do naruszenia bezpieczeństwa socjalnego ich rodzin,

- wskazywano także na konieczność skierowania do 9 Flotyli Obrony Wybrzeża środków finansowych w wysokości ok. 180 tys. zł. na dokończenie remontu stołówki nr 1 mającej obsługiwać jednostki podporządkowane Komendzie Portu - Hel. Obecny stan obiektu przeznaczonego na ten cel, prowizoryczność systemu przygotowywania i wydawania posiłków, konieczność codziennego wielokrotnego pokonywania przez marynarzy znacznych odległości w celu spożycia posiłków oraz panujące tam warunki higieniczne uzasadniają powyższą prośbę,

- zgłaszano także szereg skarg związanych z funkcjonowaniem systemu żywienia marynarzy pełniących służbę w jednostkach podporządkowanych Komendzie Portu (batalion ochrony) zarówno co do ilości jak i jakości otrzymywanych posiłków. Problem ten jednak omówiono z Dowódcą 9 Flotyli, który podjął działania zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Nie odnotowano jednak, wzorem lat poprzednich, skarg na warunki zakwaterowania, utrzymania higieny osobistej czy pełnienia służby wartowniczej. Zwracano jedynie uwagę na występujące trudności z wymianą umundurowania oraz dużym obciążeniem wartami i służbami,

- z satysfakcją nie odnotowano skarg na funkcjonowanie zarówno na okrętach jak i w jednostkach brzegowych tzw. „fali”. Zarówno marynarze służby zasadniczej jak i ich

przełożeni nie wskazywali na istnienie tego problemu w jego przestępczych czy drastycznych przejawach. Można zatem ocenić, że zwłaszcza w jednostkach lądowych wysiłki dowódców zmierzające do ograniczenia tego zjawiska przynoszą pozytywne skutki,

Zarówno w 9 Flotylli Obrony Wybrzeża jak i Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej odnotowane drobne nieprawidłowości w organizacji służb, wyżywienia oraz warunków zakwaterowania, zostały omówione z właściwymi dowódcami pod kątem ich usunięcia. Stwierdzono jednak znaczną poprawę w przestrzeganiu praw i wolności obywatelskich zwłaszcza marynarzy służby zasadniczej. Wykazana głównie w Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej troska kadry dowódczej o eliminację z życia działań naruszających prawa żołnierzy, troska i współpraca z wyspecjalizowanymi służbami w zakresie eliminacji zjawiska narkomanii, pijaństwa, daje podstawy do pozytywnej oceny działań kadry dowódczej tych jednostek.

Informując Pana Ministra o powyższych problemach, bardzo proszę o zlecenie ich zbadania oraz spowodowania podjęcia działań zmierzających do ich rozwiązania i powiadomienie mnie o poczynionych ustaleniach i podjętych decyzjach.

Z wyrazami poważania

Z upoważnienia

Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ dr hab. Jerzy Świątkiewicz

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich